

HVAD ER BARSEL?

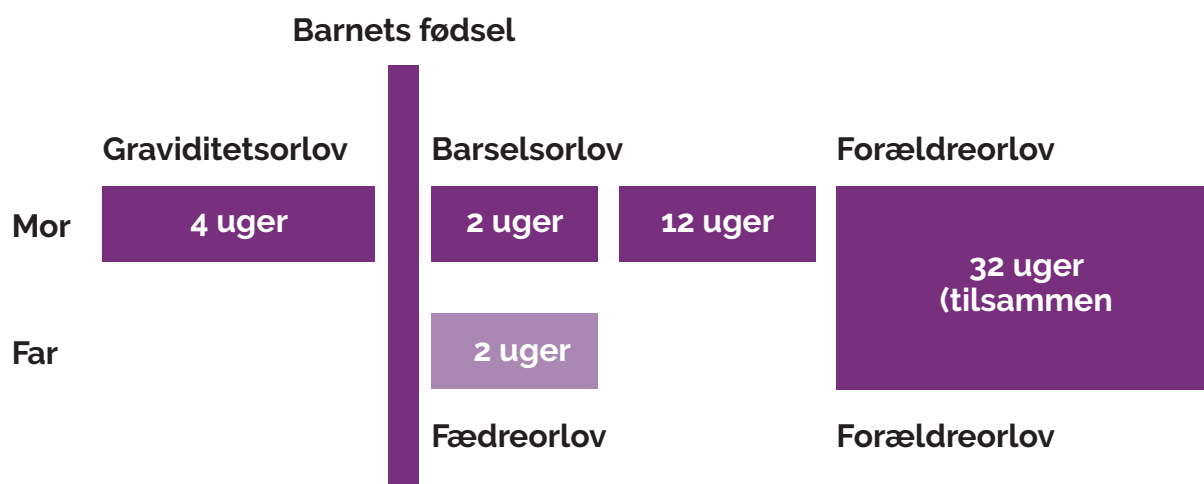
Når den lille ny kommer til verden, har både mor og far mulighed for at tage betalt orlov. Enten i form af barsel med fuld eller delvis løn, eller i form af barsels orlov med ret til dagpenge.

Barsel er således en afgrænset periode efter en fødsel hvor moderen, men også faderen kan holde fri fra sit sædvanlige arbejde og tage sig af det nyfødte barn. Barselsorlovens varighed har varieret gennem tiden

alt efter politiske og sociale forhold, og står nu til ændring igen efter ny lovgivning vedtaget i EU, i henhold til ligebehandling af mænd og kvinder.

Barselsorlov eller barsel, som det hedder i folke-munde, er egentlig en samling af forskellige orlovs-perioder, som graviditetsorlov, beskyttelsesorlov og forældreorlov.

(Se *fordelingen i nedenstående model*).

Forløb 1: Barselsforløb med dagpenge – for lønmodtagere

SOM KVINDE kan du holde *graviditetsorlov* med barselspenge i 4 uger, før du forventer at føde. Efter du har født, skal du holde 2 ugers *barselsorlov*. Herefter har du 12 ugers yderligere barselsorlov. Hvis du ikke holder de 12 uger, mister du retten til at holde dem senere.

SOM MAND kan du holde *fædreorlov/barsel orlov* med barseldagpenge i 2 sammenhængende uger lige efter fødslen. Eller du kan vælge at holde de 2 sammenhængende uger på et andet tidspunkt inden for de første 14 uger, efter at dit barn er født, hvis du aftaler det med din arbejdsgiver. Fra 14 uger efter fødslen har begge forældre ret til 32 ugers betalt orlov, tilsammen. Som de selv skal fordele mellem sig, og i samarbejde med deres arbejdsgiver. Højesteret fastslog dog i 2007, at retten til frit at fordele de 32 ugers orlov mellem forældrene, kan ske uden samtykke fra arbejdsgiver. (Se historiske nedslag).

HISTORISKE NEDSLAG I UDVIKLINGEN AF BARSEL FOR MÆND OG KVINDER

Allerede i 1901 blev den første lov om barselsorlov vedtaget og statsligt reguleret via Fabriksløven, hvilket betød obligatorisk barselshvile for kvinder i 4 uger efter fødslen. Dog kun for kvinder ansat i industrien.

Fra (1901-1967), bliver lovgivningen gradvist udvidet til at indeholde længere barsel, bedre økonomiske forhold under barsel, samt at inkludere et større antal kvinder.

Først i 1980, får alle danske kvindelige lønmodtagere ubetinget ret til barselsorlov 4 uger før fødslen, samt 14 uger efter fødslen. Mænd var på det tidspunkt stadig ikke inkluderet i retten til barsel.

Historiske nedslag for Barsel & Ligestilling

- **1980:** Alle kvindelige lønmodtagere får ubetinget ret til barselsorlov i 4 uger før og 14 uger efter fødslen. Det blev også forbudt at afskedige kvinder under deres graviditet eller barsel.
- **1984:** Barselsorloven udvides til 24 uger, og samtidig fik fædre for første gang retten til orlov i 14 dage umiddelbart efter fødslen, og sammen med moderen. Fædre fik yderligere retten til at dele uge 15-24 med moderen. Alle rettigheder givet til fædre var dog stadig betinget af moderens tilknytning til arbejdsmarkedet.
- **1990:** Fædre får retten til frit at kunne placere sine 2 ugers barselsorlov, inden for de første 14 uger efter fødslen. Fædrenes rettigheder blev ydermere gjort uafhængig af moderens dagpenge status.
- **1990 / 91:** Fædre får lov til frit at administrere de 14 dages barselsorlov, så længe de holdes indenfor de første 14 uger efter fødslen. I 1991 sikrer staten fædrenes rettigheder uanset moderens tilknytning til arbejdsmarkedet.
- **1997:** Barselsorlov øremærkes for første gang til mænd. Perioden for barselsorlov udvides fra 24-26 uger, hvoraf uge 25 og 26 bliver specifikt øremærket til fædre.
- **2002:** Tidligere lov om børnepasning, erstattes med en ny lov om barselsorlov. Også kendt som ligebehandlingsloven nr.711 (2002). Formålet med ligebehandlingsloven var at skabe fleksibilitet for lønmodtagere, længere barselsorlov, samt at få de danske mænd til at tage mere del i barslen.
- **2007:** Retten til fri fordeling af forældreorloven blev fastslået med højesteretsdom den 7. maj
- **2007:** Den fastslår, at hver af forældrene har ret til fravær fra arbejdet i 32 uger og ret til – uden samtykke fra arbejdsgiveren – at disponere, så fraværet fordeles på flere perioder
- **2019:** EU Parlamentet godkender med overvejende stemmer, at øremærke 2 måneders barsel til fædre. Direktivet har til formål at sikre en balance mellem arbejdsliv og privatliv for EU-borgere, og er et led i kampen for ligestilling

STATISTIK

Udviklingen i mænd og kvinders brug af barselsorlov

I perioden 2000-2005, havde mænds brug af barsel et stabilt gennemsnit på 17-18 dage, med undtagelse af år 2003, året efter ligebehandlingsloven, hvor fædres brug af barsel steg kortvarigt til 22 dage.

Fædrenes antal brugte barselsdage faldt dog hurtigt tilbage på det tidligere gennemsnit. Omvendt er antallet af barselsdage for kvinder steget kontinuerligt i perioden.

Tabel 1: Gennemsnitlig barselsorlovs længde *efter* fødslen i uger og dage

År	Mænd	Kvinder	I alt
2000	2,4 uger / 17 dage	22,1 uger / 155 dage	24,5 uger / 172 dage
2001	2,4 uger / 17 dage	22,1 uger / 155 dage	24,5 uger / 172 dage
2002	2,5 uger / 16 dage	25,1 uger / 176 dage	27,7 uger / 192 dage
2003	3,2 uger / 22 dage	28,6 uger / 200 dage	31,8 uger / 222 dage
2004	2,7 uger / 18 dage	39,7 uger / 278 dage	42,6 uger / 297 dage
2005	2,6 uger / 18 dage	38,9 uger / 272 dage	41,5 uger / 290 dage

Kilde Danmarks Statistik (Egen udarbejdning af afrundede tal)

I perioden 2007 til 2015 steg antallet af fædrenes barselsdage fra 21-25, ifølge Danmarks Statistik. Nybagte fædre i Danmark – uanset om de havde ret til barselsdagpenge eller ej, var i gennemsnittet 25 dage på forældre- og fædreorlov i 2015, hvor de nyeste data er fra. Længden på orloven har dog ligget på 25 dage siden 2010.

Interessant er, at fædre ansat i den offentlige sektor holdt i gennemsnit 52 dages barsel, hvor fædre ansat i den private sektor kun afholdte 25 dages barselsorlov i gennemsnit. 22% af fædrene holdt slet ikke barsel. Blandt kvinderne er det gennemsnitlige antal dage på barsel faldet fra 242 til 231 fra 2007 til 2015.

